

Rapport Nr. 0025

Archeologienota

Turnhout, Sint-Pietersinstituut
Programma van Maatregelen

Inhoud

Inhoud.....	2
1 Administratieve gegevens	1
2 Gemotiveerd advies	2
2.1 Aanleiding vooronderzoek	2
2.2 Resultaten vooronderzoek	2
2.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek	2
3 Programma van maatregelen	4

1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2018-0095
Projectcode Onroerend Erfgoed		2018H39
locatie	Provincie	Antwerpen
	Gemeente	Turnhout
	Straat	Jubileumlaan
Kadastrale gegevens	Gemeente	Turnhout
	Afdeling	1
	Sectie	C
	Percelen	1085°, 1083h
Coördinaten	Noordoost	X: 191290.787390403 Y: 224816.850832346
	Noordwest	X: 191253.57272808 Y: 224879.364132108
	Zuidoost	X: 191190.876104858 Y: 224507.400832346
	Zuidwest	X: 191130.929333531 Y: 191130.929333531
Oppervlakte plangebied		31000 m²
Oppervlakte bodemingreep		9000 m²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

2 Gemotiveerd advies

2.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor een stedenbouwkundige handelingen langs de Jubileumlaan te Turnhout, gekend als het Sint-Pietersinstituut. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

2.2 Resultaten vooronderzoek

Tijdens het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kon enkel het bureauonderzoek en controleboringen uitgevoerd worden. Op basis van dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem was het mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed op het terrein.

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Turnhout. Turnhout is ontstaan op het kruispunt van twee belangrijke handelswegen, namelijk de handelsweg van Antwerpen richting het Rijnland en de handelsweg van Breda naar Luik. Aan dit kruispunt van handelswegen was tenminste vanaf 1110 een waterburcht aanwezig. Deze waterburcht was in gebruik als het jachtkasteel van de hertogen van Brabant. Mogelijk is de naam Turnhout afkomstig van de topografische situering en aanwezigheid van dit jachtkasteel of zijn voorganger. Turn gaat vermoedelijk terug op een toren en hout op een bos (holt). Historisch kaartmateriaal toont aan dat het plangebied steeds in gebruik is geweest als akkerland. In 1960 werd het plangebied ingericht als zone met schoolgebouwen en speelplaatsen. Doorheen de jaren werd de school regelmatig uitgebreid en vernieuwd.

Landschappelijk gezien ligt het plangebied op een uitloper van de microcuesta van de Kempen. Deze microcuesta situeert zich voornamelijk ten noorden, noordoosten en noordwesten van het plangebied. Ten zuiden en zuidoosten zijn de lager gelegen beekvallei van de Aa. De afwatering van het plangebied gebeurt via de Bentellenthoogtloop. Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het grootste deel van plangebied gekarteerd als bebouwde zone (bodemserie OB). De noordelijke zone is gekarteerd als matig droge lemig zandbodem met dikke antropogene humus A horizont (bodemserie Scm(b)). In de directe omgeving van het plangebied komen matig droge licht zandleembodem met dikke antropogene humus A horizont (bodemserie Pcm(b)), matig natte licht zandleembodem met dikke antropogene humus A horizont (bodemserie Pdm(b)), droge lemig zandbodem met dikke antropogene humus A horizont (bodemserie I-Sbm(b)) en matig droge lemig zandbodem met dikke antropogene humus A horizont (bodemserie I-Scm(b)) voor. Gelet op de landschappelijke en bodemkundige ligging, is er een hoge verwachting op sites uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen.

In de ruime omgeving van het plangebied zijn verscheidene archeologische en historische sites aanwezig. In de ruime omgeving van het plangebied zijn verscheidene archeologische en historische sites aanwezig. Er zijn nederzettingen- en begravingssites uit het neolithicum, vroege bronstijd, late bronstijd, vroege ijzertijd, midden ijzertijd, late ijzertijd, Romeinse periode, vroege middeleeuwen, volle middeleeuwen en late middeleeuwen aangetroffen. Enkele van de aangetroffen sites zijn omvangrijke meerperioden sites. Nagenoeg alle archeologische sites zijn gelegen op de microcuesta van de Kempen. Op basis van deze gegevens is er een hoge verwachting op sites uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen.

Samenvattend kan gesteld worden dat er een hoge archeologische verwachting aanwezig is voor zowel sites uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen.

2.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat er voldoende informatie gegenereerd is om de mogelijke impact van de geplande werken op een eventueel archeologisch vondsten- en sporenbestand aan te tonen.

Uit bovenstaande onderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen archeologisch vervolgonderzoek uitgevoerd dient te worden. Controleboringen hebben uitgewezen dat een archeologisch niveau, ter hoogte van de speelplaatsen, zich bevindt op een minimale diepte van 95 cm beneden het maaiveld. De verstoringsdiepte van de aan te leggen speelplaatsen bedraagt maximaal 75 cm beneden het huidige maaiveld. Wanneer er rekening wordt gehouden met een buffer van ca. 20 cm, om eventuele archeologische sporen en vondsten te beschermen van beschadiging, komt dit op 95 cm beneden het maaiveld. Eventuele archeologische waarden zullen hierdoor voldoende beschermt zijn voor in situ bewaring. Enkel de aan te leggen gracht, met een maximale breedte van 4 m zal een verstorende impact op eventuele archeologische waarden tot gevolg hebben. De oppervlakte van deze gracht is echter minimaal, waardoor archeologisch onderzoek op deze locatie weinig kenniswinst oplevert. De zuidelijke zone waar de wadi wordt aangelegd, wordt verstoord door de aanleg van deze wadi. De wadi heeft echter een oppervlakte van 240 m², waardoor op deze locatie eveneens sprake is van een te kleine oppervlakte om enige kenniswinst op te leveren bij het aantreffen van archeologische sites.

Volgens bovenstaande kan gesteld worden dat er niet voldoende informatie aanwezig is over de eventuele aan- of afwezigheid van archeologische sites. Er is wel voldoende informatie aanwezig om te beoordelen dat eventuele archeologische sites grotendeels niet verstoord worden door de geplande werkzaamheden. Hierdoor is een behoudt in situ mogelijk.

3 Programma van maatregelen

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek en controleboringen kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek en controleboringen is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, zijn de geplande werkzaamheden en de dieptes van het archeologisch vlak, zoals aangetroffen bij de controleboringen. Deze beslissing steunt op onderstaande redenering:

- Voldoende info aanwezigheid site: Nee.
- Site aanwezig: Nee, er zijn geen aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Op basis van het bureauonderzoek kan wel gesteld worden dat er een hoge verwachting op het aantreffen van een archeologische site is
- Voldoende info versturende impact van de geplande werkzaamheden op eventuele archeologische sites: Controleboringen hebben uitgewezen dat een archeologisch niveau, ter hoogte van de speelplaatsen, zich bevindt op een minimale diepte van 95 cm beneden het maaiveld. De verstoringsdiepte van de aan te leggen speelplaatsen bedraagt maximaal 75 cm beneden het huidige maaiveld. Wanneer er rekening wordt gehouden met een buffer van ca. 20 cm, om eventuele archeologische sporen en vondsten te beschermen van beschadiging, komt dit op 95 cm beneden het maaiveld. Eventuele archeologische waarden zullen hierdoor voldoende beschermt zijn voor in situ bewaring. Enkel de aan te leggen gracht, met een maximale breedte van 4 m, zal een versturende impact op eventuele archeologische waarden tot gevolg hebben. De oppervlakte van deze gracht is echter minimaal, waardoor archeologisch onderzoek op deze locatie weinig kenniswinst oplevert. De zuidelijke zone waar de wadi wordt aangelegd, wordt verstoord door de aanleg van deze wadi. De wadi heeft echter een oppervlakte van 240 m², waardoor op deze locatie eveneens sprake is van een te kleine oppervlakte om enige kenniswinst op te leveren bij het aantreffen van archeologische sites.

Om te garanderen dat eventuele archeologische sites niet verstoord worden, mag niet afgeweken worden van de bouwplannen zoals opgenomen in deze archeologienota. Tevens dient er op toegezien te worden dat zware machines zoals vrachtwagens, graafmachines etc... niet over de afgegraven niveaus rijden. Hierbij wordt eventuele compactering van archeologische sporen en het vernietigen van archeologische sporen bij het wegzakken van deze machines, voorkomen. Concreet wil dit zeggen dat eventuele nieuwe lagen en structuren steeds voor zich uit geplaatst moeten worden. Zware machines mogen niet in de uitgegraven zone rijden om eventuele lagen en structuren op de uitgegraven grond te trekken. Men mag enkel de uitgegraven zone betreden indien er een eerste laag van 20 cm is aangebracht waarop zware machines kunnen rijden.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.